

60 χρόνια από τη νίκη της κουβανέζικης επανάστασης

1.01.19

Η επαναστατική θέληση, το ναυάγιο του Γκράνμα και ο θρίαμβος στην Αβάνα

Οι χρονολογικές αφετηρίες ενός επαναστατικού γεγονότος δίνουν την αφορμή να μιλήσεις γι' αυτό. Την Πρωτοχρονιά συμπληρώνονται 60 χρόνια από την επικράτηση των «μπαρμπούδος». Λίγα γεγονότα συγκλόνησαν τον κόσμο κατά το δεύτερο μισό του 20ού αιώνα όσο αυτή η επανάσταση.

Και όμως. Εάν το εξετάσει κανείς ρεαλιστικά, η επιχείρηση των 82 ανταρτών του Γκράνμα, είχε όλες τις προϋποθέσεις για να... αποτύχει! Το πλεούμενό τους τσακίστηκε και οι γκεριγιέρος έγιναν αντιληπτοί από το στρατό του δικτάτορα Φουλχένσιο Μπατίστα που άρχισε να τους θερίζει με τα πολυβόλα και τα βομβαρδιστικά αεροπλάνα του. Η πρώτη μάχη ήταν μια πανωλεθρία. Από τους 82 άντρες του Φιντέλ Κάστρο μόλις οι 12 κατάφεραν να επιβιώσουν ή να διαφύγουν της σύλληψης κι έτσι βρέθηκαν στα βουνά της οροσειράς Σιέρα Μαέστρα προσπαθώντας να ανασυνταχθούν. Ανάμεσά τους ήταν ο αδερφός του Φιντέλ Κάστρο, ο Ραούλ όπως επίσης και ο Ερνέστο Τσε Γκεβάρα, ο Καμίλο Σιενφουέγος και άλλοι. Μάλιστα όταν το Γκράνμα έφτανε στις ακτές της επαρχίας Οριέντε στα ανατολικά της Κούβας στις 2 Δεκεμβρίου του 1956 είχε προηγηθεί η εξέγερση των συντρόφων των επαναστατών στο Σαντιάγκο ντε Κούμπα η οποία είχε γίνει και για αντιπερισπασμό, αλλά είχε καταπνιγεί άμεσα από το τυραννικό καθεστώς του Μπατίστα.

Μέχρι όμως να φτάσουμε στην 1η του Γενάρη του 1959 και στο θρίαμβο των δυνάμεων της κοινωνικής χειραφέτησης είχαν προηγηθεί πολλές εθνικοαπελευθερωτικές και κοινωνικές επαναστάσεις στο νησί. Σε αυτή τη μικρή χώρα της Καραϊβικής επαναστάσεις εκδηλώνονταν από τα μέσα του 19ου αιώνα.

Χαρακτηριστικότερα παραδείγματα είναι αυτή του Πολέμου των δέκα χρόνων υπό την καθοδήγηση του Κάρολος Μανουέλ ντε Σέσπεντες και αυτή του 1895 στην οποία ηγήθηκε ο μεγάλος Κουβανός επαναστάτης **Χοσέ Μαρτί**.

«Αυτή η 1η του Γενάρη που τόσα στοίχισε στο λαό της Κούβας συνοψίζει τους αγώνες πολλών κουβανέζικων γενεών μετά τη διαμόρφωση του έθνους για την κυριαρχία, την πατρίδα και την ελευθερία και την καθολική οικονομική και πολιτική ανεξαρτησία της Κούβας. Δεν πρέπει πλέον να περιορίζουμε τη σημασία αυτής της ημερομηνίας σε ένα αιματηρό επεισόδιο θεαματικό, ούτε καν αποφασιστικό, αλλά σε μια μόνη στιγμή της ιστορίας της Κούβας».

Τα λόγια αυτά του Τσε δίνουν ένα αδρό περίγραμμα των αγώνων του κουβανικού λαού για ανεξαρτησία, ελευθερία και κοινωνική απελευθέρωση. Μετά τη συντριβή των Ισπανών στον

αμερικανοϊσπανικό πόλεμο το 1898 οι ΗΠΑ, που είχαν παρέμβει στην Κούβα με πρόσχημα την απελευθέρωσή της, έγιναν ο «προστάτης» της και την μετέτρεψαν, και διαμέσου του συντάγματος, σε προτεκτοράτο τους. Αφού βεβαίως τσάκισαν τις αντιστάσεις οι οποίες απέμεναν και εν έτη 1902 οπότε και εισήγαν την περίφημη τροπολογία Πλατ για την προστασία των ζωτικών συμφερόντων των ΗΠΑ στο νησί. Πρακτικά οι Ηνωμένες Πολιτείες διόριζαν κυβερνήσεις, ανώτατους αξιωματούχους, πήραν με αποικιοκρατικούς όρους τον έλεγχο της βιομηχανικής αλλά και της αγροτικής δραστηριότητας (κυρίως της ζάχαρης) και σταδιακά μετέτρεψαν το νησί σε ένα θέρετρο, ένα πλωτό καζίνο όπου ανθούσε η διαφθορά και η μαφία όλων των ειδών. Αυτά τα κεκτημένα των ΗΠΑ στο νησί υπερασπιζόταν ο Φουλχένσιο Μπατίστα, ο οποίος έλεγχε την πολιτική ζωή της Κούβας είτε στο παρασκήνιο είτε στο προσκήνιο ήδη από την εποχή του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Τα ίδια συμφέροντα των αμερικανικών μονοπωλίων και της εγχώριας ολιγαρχίας στην οποία συγκαταλέγονταν πολλοί γαιοκτήμονες-φεουδάρχες, υπερασπίζονταν το στρατιωτικό-πολιτικό κατεστημένο της χώρας. Είχε δομηθεί μια παρωδία «δημοκρατικού» πολιτεύματος στην οποία τα επίσημα πολιτικά κόμματα τα οποία αντιστρατεύονταν αυτά τα συμφέροντα ήταν λίγα και πολιτικά αδύναμα όπως για παράδειγμα το Λαϊκό Σοσιαλιστικό ή το Ορθόδοξο Κόμμα από το οποίο θα ξεκινούσε ο νεαρός Φιντέλ Κάστρο. Όποια σπίθα αντίστασης ξεπετιόταν, το καθεστώς την έσβηνε με απaráμιλλη βιαιότητα.

Η επίθεση στη Μονκάδα και το κίνημα της 26ης Ιουλίου

Στη μακρά αλυσίδα των εξεγέρσεων και των επαναστάσεων που έλαβαν χώρα στο νησί αυτή που σημειώθηκε στις 26η Ιουλίου του 1953 έμελλε να είναι η θρυαλλίδα και το προοίμιο της νικηφόρας επανάστασης του 1956-1959. Την ημέρα αυτοί νεαροί επαναστάτες υπό την καθοδήγηση του Φιντέλ Κάστρο επιτέθηκαν στις στρατιωτικές εγκαταστάσεις Μονκάδα κοντά στο Σαντιάγο ντε Κούμπα. Η επαναστατική απόπειρα είχε και πάλι άσχημο τέλος και το καθεστώς την κατέστειλε. Ο Φιντέλ συνελήφθη και καταδικάστηκε σε ισόβια δεσμά. «Καταδικάστε με, δεν με πειράζει. Η Ιστορία θα με δικαιώσει» είχε πει στην απολογία του. Οι επαναστατικές απόπειρες ήταν μεν τακτικές ωστόσο έμοιαζαν από πριν καταδικασμένες από τη στιγμή που και διάσπαρτες και χωρίς συνοχή ήταν και πολιτικό επαναστατικό υποκείμενο ουσιαστικά δεν υπήρχε στο νησί.

Στην Κούβα αναπτυσσόταν ταχέως η εργατική τάξη και μάλιστα ευάριθμη σε σχέση με άλλες χώρες του ονομαζόμενου «τρίτου κόσμου» σε Λατινική Αμερική, Ασία και Αφρική της ίδιας περιόδου. Κυρίαρχο ρόλο και σημαντική παρουσία διατηρούσαν τα πολυάριθμα στρώματα αγροτών, ακλήρων και εργατών γης σε μια οικονομία η οποία έφερε ακόμη πολλά κατάλοιπα του φεουδαρχικού τρόπου παραγωγής.

Όλα αυτά προφανώς γίνονται αντικείμενο μελέτης και εντατικής δουλειάς των επαναστατών, καθώς μετά από μια «κρίση μεγαλοψυχίας» τον Μάιο του 1955 το καθεστώς παραχωρεί αμνηστία στους πολιτικούς κρατούμενους και ο Φιντέλ Κάστρο βρίσκεται εκτός φυλακής και αυτοεξόριστος στο Μεξικό όπου και αρχίζει να υλοποιεί το σχέδιο για την μεγάλη επαναστατική εφόρμηση στο νησί.

Εκεί θα σμίξουν οι δρόμοι του με τον αργεντινό ασθματικό γιατρό Ερνέστο Τσε Γκεβέρα ο οποίος έχει αντιληφθεί πλήρως το εύρος και το βάθος της εκμετάλλευσης και της τυραννίας που υφίστανται οι λαοί της Αμερικής και ήδη έχει κατασταλάξει σε προωθημένες

επαναστατικές θέσεις. Άλλωστε αργότερα θα είναι ο ίδιος που στα γραπτά του θα θίξει ορισμένες από τις αντιφάσεις που διέτρεχαν το επαναστατικό κίνημα στην Κούβα και θα δώσει εξηγήσεις και ερμηνείες για αυτές τις αντιφάσεις που αφορούσαν στο ρόλο του επαναστατικού κόμματος, της επαναστατικής θεωρίας, της ανάπτυξής της κλπ.

Εντούτοις αυτό που φαίνεται πως έχει γίνει αντιληπτό από τους επαναστάτες που βρίσκονται στο Μεξικό, είναι πως η επανάσταση δεν θα ήταν δυνατό να επικρατήσει χωρίς την ανάπτυξη και το φούντωμα του πολιτικού αγώνα στις μεγάλες πόλεις σε συνδυασμό με την ένοπλη δράση στην ύπαιθρο και στα βουνά της Κούβας. Το ρόλο του συντονιστή και οργανωτή των διάσπαρτων αντιδράσεων θα κληθεί να τον αναλάβει το Κίνημα της 26ης Ιουλίου (M26), το οποίο υπό την ηγεσία του Φιντέλ Κάστρο κερδίζει επιρροή, οπαδούς και μέλη ειδικότερα στις νεότερες γενιές και θα παίξει καταλυτικό ρόλο στις εξελίξεις.

Στο Μεξικό οργανώνεται ο αντάρτικος στρατός, εξοπλίζεται, εφοδιάζεται και έπειτα από διαρκή γυμνάσια αποφασίζεται να αποπλεύσει με 82 άντρες για την Κούβα στα τέλη του Νοέμβρη 1956. Στις 30 του Νοέμβρη οργανώνεται από τους συντρόφους των ανταρτών στο νησί, εξέγερση στο Σαντιάγο για αντιπερισπασμό αλλά καταπνίγεται άμεσα και οι δυνάμεις του Μπατίστα είναι σε επιφυλακή. Το μισοδιαλυμένο Γκράνμα το οποίο είχε αποπλεύσει με συνθήκες απαγορευτικού ναυσιπλοΐας βολοδέρνει επί επτά μέρες στα νερά του Κόλπου του Μεξικού και στην Καραϊβική και εν τέλει προσεγγίζει στις 2 Δεκεμβρίου τις ακτές της Κούβας κοντά στο Μανσανίγιο.

Η αποστολή του Γκράνμα αποδεκατίζεται

Οι 12 άντρες που απέμειναν ζωντανοί και δεν πιάστηκαν αιχμάλωτοι του κυβερνητικού στρατού καταφεύγουν στη Σιέρα Μαέστρα. Στην περιοχή αυτή οι άνθρωποι δεν ξέρουν τι

σημαίνει γιατρός. Βιβλίο, γραφή κι ανάγνωση αποτελούν άγνωστες λέξεις για τους χωρικούς οι οποίοι βουλιάζουν στην απόγνωση της εκμετάλλευσης και της αδικίας. Με το προσωπικό παράδειγμα στην επιμόρφωση και την αυτομόρφωση, με την αλληλεγγύη και τη φροντίδα προς τους ντόπιους οι γκεριγιέρος του Κάστρο κερδίζουν όχι μια αόριστη συμπάθεια αλλά έμπρακτη υποστήριξη. Οι αγρότες επανδρώνουν τον στρατό τους ο οποίος αρχίζει να αναπτύσσεται. Με τακτική ανταρτοπόλεμου επιφέρουν μεγάλες απώλειες στα κυβερνητικά στρατεύματα και οι ίδιοι παραμένουν αλώβητοι υπό την προστασία των ορεινών όγκων της Σιέρα Μαέστρα.

Με αυτήν την τακτική η φήμη του αξιόμαχου των ανταρτών εξαπλώνεται διαρκώς και φουντώνει μέρα με την ημέρα. Συναντιέται με τη φήμη που έχει αφήσει η στάση του Κάστρο ήδη από την απόπειρα της Μονκάδα τον Ιούλη του 1953 και πλέον στον κουβανέζικό λαό αρχίζει να εδραιώνεται η πεποίθηση πως η επανάσταση και ο αντάρτικος στρατός είναι όχι μόνο πλέον η εστία αντίστασης στην τυραννία του Μπατίστα, αλλά και αυτοί που μπορούν να τον ανατρέψουν. Μέσα σε δύο μόλις χρόνια από το «ναυάγιο» των επαναστατών και την αρχική πανωλεθρία μια γιγάντια επαναστατική διαδικασία διαπερνά τη χώρα που ετοιμάζεται για την τελική εφόρμηση.

Ειδικά μέσα στο 1958 οι αντάρτες όχι μόνο έχουν εδραιώσει τις θέσεις τους στην επαρχία Οριέντε η οποία ουσιαστικά αποτελεί απελευθερωμένη περιοχή, αλλά σταδιακά επεκτείνονται και μετά από μάχες καταλαμβάνουν μικρότερες ή μεγαλύτερες πόλεις. Μέχρι το φθινόπωρο του 1957 ο λαός έχει πειστεί για τις δυνατότητες και την προοπτική του εγχειρήματος των επαναστατών και μπαίνει στην πρώτη γραμμή. Αναλαμβάνει ο ίδιος τα ηνία και εκδιώκει το στρατό από πολλές πόλεις σχεδόν πριν καν φτάσουν οι αντάρτες. Στις μεγάλες πόλεις ήδη από το 1953 αλλά με ιδιαίτερη ένταση τα τελευταία δύο χρόνια έχουν αυξηθεί οι επιθέσεις, οι δολιοφθορές και τα σαμποτάζ σε κυβερνητικά κτίρια και στρατιωτικές υποδομές ενώ ξεσπούν φοιτητικές διαδηλώσεις, κλαδικές απεργίες και κινητοποιήσεις που φέρνουν ακόμη πιο κοντά το στόχο για άμεση ανατροπή του Μπατίστα. Οι σπόροι που είχαν πέσει με τόσες και τόσες επαναστάσεις και εξεγέρσεις θα έδιναν σύντομα καρπούς.

Το νερό έχει μπει στο αυλάκι. **Το M26 έχει ισχυρά ερείσματα στις πόλεις**, ο επαναστατικός στρατός του Φιντέλ και του Τσε είναι οι κυρίαρχοι παρά το γεγονός ότι υπάρχουν διάσπαρτες ένοπλες αντιδικτατορικές εστίες.

Στόχος παραμένει η συνένωση των πολιτικών αντιστάσεων υπό την ηγεμονία του M26 και του Φιντέλ και έτσι δεν παύουν να εκδίδουν την εφημερίδα και να λειτουργεί ο ραδιοφωνικός σταθμός στη Σιέρα Μαέστρα που κοινωνούν τη φωνή των επαναστατών στις μεγάλες πόλεις. Στις αλληπάλληλες αναγγελίες «εκκαθαριστικών επιχειρήσεων» από τον Μπατίστα και το στρατό του οι αντάρτες απαντούν με νέες επιτυχίες και τα στρατεύματα του δικτάτορα τρέπονται διαρκώς σε φυγή. Ο βομβαρδισμός αμάχων μετά την κατάληψη μικρών πόλεων από τους άντρες του αντάρτικου στρατού και τα θύματα που προκαλούν οι ωμότητες του καθεστώτος είναι η σταγόνα που ξεχειλίζει το ποτήρι. Απ' άκρη σε άκρη της Κούβας ο λαός ξεσηκώνεται.

Η νίκη στη Σάντα Κλάρα και η είσοδος στην Αβάνα

**60 χρόνια από τη νίκη
της Κουβανικής Επανάστασης**

για τις επαναστάσεις της νέας εποχής

**...τα "αδύνατα"
μπορούν να γίνουν δυνατά!**

Στις 3 Νοεμβρίου του 1958 ο δικτάτορας αποπειράται την τελευταία προσπάθεια να παραμείνει στην εξουσία: ανακοινώνει τη διεξαγωγή εκλογών και τη φιλελευθεροποίηση του καθεστώτος, αλλά όλες οι εξαγγελίες πέφτουν στο κενό. Ο κυβερνητικός στρατός οχυρώνεται στη Σάντα Κλάρα, μια σημαντική πόλη στο κέντρο της Κούβας λίγες εκατοντάδες χιλιάδες χιλιόμετρα από την Αβάνα η οποία βρίσκεται στην ευθεία. Ο επαναστατημένος λαός γίνεται αρωγός των ανταρτών οι οποίοι υπό την καθοδήγηση του Τσε Γκεβάρα μετά από ελιγμό μπαίνουν στην πόλη παρακάμπτοντας τα μπλόκα των κυβερνητικών δυνάμεων και στις 31 Δεκεμβρίου η έκβαση της μάχης είναι ήδη οριστική: Οι αντάρτες έχουν νικήσει και ο δρόμος για την Αβάνα είναι πλέον ορθάνοιχτος.

Τα αποσπάσματα του επαναστατικού στρατού μπαίνουν την Πρωτοχρονιά του 1959 στην πρωτεύουσα της Κούβας και παρελαύνουν στους δρόμους της υπό τις ενθουσιώδεις λαϊκές εκδηλώσεις.

Η επανάσταση μόλις έχει θριαμβεύσει. Αυτό που φάνταζε ανέφικτο στις 2 Δεκεμβρίου του 1956 έχει μετατραπεί σε εφικτό και μια νέα σελίδα στην ιστορία όλης της ανθρωπότητας έχει αρχίσει να γράφεται....

Σημαντικότερα γεγονότα - χρονολόγιο

- **1953, 26 Ιουλίου:** Νεανική εξέγερση και επίθεση στους στρατώνες της Μονκάδα, καταπνίγεται στο αίμα. Συλλαμβάνεται ο Φιντέλ Κάστρο και καταδικάζεται σε ισόβια.
- **1956, 30 Νοεμβρίου:** Εξέγερση στο Σαντιάγο ντε Κούμπα για αντιπερισπασμό, το κίνημα καταστέλλεται και το καθεστώς μπαίνει σε επιφυλακή.
- **1956, 2 Δεκεμβρίου:** Το πλοιάριο Γκράνμα με 82 επαναστάτες φτάνει στις ακτές της ανατολικής Κούβας. Οι αντάρτες πέφτουν σε ενέδρα και μόλις 22 απομένουν ζωντανοί και

εξ αυτών 10 πιάνονται αιχμάλωτοι. Οι 12 καταφεύγουν στη Σιέρα Μαέστρα.

- **1958, 3 Νοεμβρίου:** Ο δικτάτορας Φουλχένσιο Μπατίστα ανακοινώνει τη διεξαγωγή εκλογών για να κατευνάσει τον λαϊκό ξεσηκωμό.
- **1958, 15-31 Δεκεμβρίου:** Η μάχη της Σάντα Κλάρα, το τελευταίο οχυρό της δικτατορίας, λήγει με νίκη των ανταρτών. Ο δρόμος για την Αβάνα είναι ανοιχτός.
- **1958, 31 Δεκεμβρίου:** Ο δικτάτορας Μπατίστα και 123 ακόμη αξιωματούχοι εγκαταλείπουν εσπευσμένα την Κούβα.
- **1959, 1 Ιανουαρίου:** Οι επαναστάτες εισέρχονται θριαμβευτικά στην Αβάνα.
- **1959, 7 Ιανουαρίου:** Ο Φιντέλ Κάστρο φτάνει στην Αβάνα και αναλαμβάνει τα ηνία της πρώτης επαναστατικής κυβέρνησης.

Μάκης Γεωργιάδης, εφημερίδα ΠΡΙΝ, 31/12/2018

[Tweet](#)
